

ΕΝΟΤΗΤΑ 16

Τέχνη

A1. α.

1. Ζωγραφική 2. Γλυπτική 3. Αρχιτεκτονική 4. Λογοτεχνία 5. Μουσική 6. Θέατρο 7. Κινηματογράφος

A1. β.

Φωτογραφία, Κόμικς, Ψηφιακή Τέχνη, Γκράφιτι

A2. α.

δεξιότητα, β. λειτουργία γ. δραστηριότητα δ. αποκάλυψη, δημιουργός, εξωτερικεύσει, ε. δημιουργίας στ. συναισθήματα, προβληματισμό, εικαστικές, παραστατικές.

A3.

κάλλος - β, βίωμα- β, καινοτομία - α, καλαισθητός - β, εξωτερικεύω - α, αισθαντικός - α, συνυφαίνω - γ, προάγω - β, αισθητοποιώ - γ, αφυπνίζω - β.

A4.

Ονοματικό σύνολο: αισθητικά κριτήρια - Περίοδος: Είναι συνήθης η υποβάθμιση των αισθητικών κριτηρίων εξαιτίας της μανιώδους επιδίωξης της εμπορικής επιτυχίας.

Πολιτιστική καλλιέργεια - Στο σημερινό τεχνοκρατικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι εμφανής η έλλειψη ουσιαστικής παιδείας και πολιτιστικής καλλιέργειας.

Επιφανειακή επαφή - Εξαιτίας της κυριαρχίας της ταχύτητας στη ζωή μας, ο σημερινός άνθρωπος έρχεται σε μία επιδερμική επαφή με την τέχνη.

Μαζική παραγωγή - Έχει επιβληθεί η μαζική παραγωγή στα έργα τέχνης, τα οποία ως γνώρισμα έχουν την τυποποίηση και την ομοιομορφία.

Καλλιτεχνικό αποτέλεσμα - Μπορεί η ταινία να κέρδισε το πρώτο βραβείο, αλλά υπήρξαν πολλές αντιδράσεις ως προς το καλλιτεχνικό της αποτέλεσμα.

Αφαιρετική ζωγραφική - Ο συγκεκριμένος ζωγράφος, ως θιασώτης της αφαιρετικής ζωγραφικής, αδιαφορεί για την ρεαλιστική αναπαράσταση της πραγματικότητας.

Αναγεννησιακός πίνακας - Στην πινακοθήκη Ουφίτσι στη Φλωρεντία εκτίθενται πολλοί αναγεννησιακοί πίνακες, με κορυφαίο όλων την «Άνοιξη» του Μποτιτσέλι.

Δραματουργική επεξεργασία - Ο καταξιωμένος σκηνοθέτης εξέπληξε κοινό και κριτικούς με την πρωτότυπη δραματουργική επεξεργασία του Οιδίποδα.

Παραδοσιακό όργανο - Είναι παρήγορο το γεγονός ότι στην εποχή της παγκοσμιοποίησης πολλοί νέοι στρέφονται στην εκμάθηση παραδοσιακών οργάνων, όπως η λύρα, το σαντούρι, ο ταμπουράς κ.α.

Διαθεματική προσέγγιση - Χάρη στη διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας της ιστορίας της τέχνης, οι μαθητές συνέδεσαν την αρχιτεκτονική με τη γεωμετρία.

B1.

Οι επιλογές αυτές **πηγάζουν** από μian αντίληψη ότι η καλλιέργεια της προσωπικότητας του ανθρώπου **εδράζεται** στη γνώση. Πρώτα και πάνω απ' όλα πρέπει ο μαθητής να ξέρει γράμματα και μάλιστα τόσα και τέτοια μόνο που θα του επιτρέψουν να πετύχει στις Γενικές Εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο. Τι να τις κάνει τις μουσι-

κές, τα θέατρα, τις ζωγραφικές; Μπορεί να ζήσει και να **ευδοκιμήσει** ο μαθητής αύριο μ' αυτές; Αυτές είναι απλώς το αλάτι! Είναι πολυτέλεια. Η αντίληψη αυτή **απηχεί** μίαν ευρύτερη νοοτροπία για το τι είναι χρήσιμο και τι περιττό ή έστω λιγότερο χρήσιμο. Επίσης, στηρίζεται σ' ένα **ψευδοδίλημμα**: ή απόκτηση γνώσεων και καλλιέργεια του μυαλού ή καλλιέργεια του συναισθήματος και της **αισθητικής** ικανότητας του ανθρώπου. Στην πραγματικότητα όμως, όπως δίδαξε **έμπρακτα** η ελληνική κλασική αρχαιότητα, γνώση και συναίσθημα, επιστήμη και ψυχική καλλιέργεια, **νόηση** και ομορφιά βρίσκονται σε **παραπληρωματική** σχέση, αν στόχος της παιδείας είναι η **οικοδόμηση** μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας.

B2. 1.

Μεταφορά: α, ε, ζ, η, θ, Παρομοίωση: γ, δ, Προσωποποίηση: α, στ, Ασύνδετο σχήμα: β, ι, Εικόνα: α, β, γ, η, ι.

B2. 2.

1, 4, 6, 8

B2. 3.

Ο Γιώργος Σεφέρης υποστήριξε πως ένωσε μια μεγάλη φιλία για τα παιδιά και δήλωσε πως εκείνος ο δρόμος που του άνοιξαν τον έφερε να συλλογιστεί δύο από τους καλύτερους φίλους του - δύο νέους που αγάπησαν τα γράμματα με πάθος κι έγραψαν ποιήματα. Δύο συντρόφους που δεν ήξερε αν εκείνη τη στιγμή που μιλούσε, ζούσαν ή είχαν δώσει κι εκείνοι τη ζωή τους, όπως οι χιλιάδες Έλληνες που έπεσαν πολεμώντας για τη λευτεριά και για ό,τι είχαν μέσα τους που ν' άξιζε.

B3. α.

ii

B3. β.

(Παρατίθενται όλα τα σημεία του περιεχομένου που οδηγούν στην επιλογή του τίτλου, όμως ζητούνται δύο)
«Δεν είναι εύκολο να απαντηθούν τα ζητήματα που προκύπτουν από τον προσδιορισμό του ωραίου και του άσχημου στη ζωή και στην τέχνη.»

«Ο καθένας μας, απλά και καθημερινά μιλώντας, μπορεί να προσδιορίσει, εντελώς αβασάνιστα και αυθόρμητα, το όμορφο και το άσχημο σε αντικείμενα, πρόσωπα, ανθρώπινα σώματα, έργα τέχνης κι ακόμα σε ζώα, λουλούδια, φυτά, τοπία κ.λπ. Και για τα ίδια ακριβώς πράγματα μπορεί να διατυπωθούν τόσο πολλές και διαφορετικές και αλληλοσυγκρουόμενες απόψεις!»

«Ας θεωρήσουμε ότι το περιβάλλον των αισθητών πραγμάτων είναι εκείνο που προσδιορίζει και μορφοποιεί τις αισθητικές μας αντιλήψεις, την κρίση και τις προτιμήσεις μας. Σύθεση πολλαπλών όμορφων και άσχημων πραγμάτων, οργανικών και ανόργανων, η ίδια η φύση με τον μακρόκοσμο και τον μικρόκοσμό της, είναι το πεδίο μέσα στο οποίο ο άνθρωπος διδάσκεται ή μυείται στην αντίληψη της ομορφιάς και της ασχήμιας»

«Αλλά δεν επαναπαύεται σε μίαν ανενεργό, παθητική σχέση με το παιχνίδι των αντιθέσεων όμορφο-άσχημο. Αισθάνεται την ανάγκη -και την υλοποιεί- να αναδιατάξει τον κόσμο του και να τον μεταμορφώσει σε ένα σύνθεμα που θα εικονίζει το ωραίο.»

B3. γ.

Ενδεικτικά : Η ομορφιά και η ασχήμια... πεδίων τέχνης λαμπρόν!

B3. δ.

α. Το επέλεξε για να καταστήσει το κείμενο πιο άμεσο, οικείο και προσιτό στον αναγνώστη και να αναδείξει την καθολικότητα του ενδιαφέροντος που έχει το θέμα του για όλους τους αναγνώστες.

β. Το ύφος του κειμένου γίνεται άμεσο, παραστατικό, οικείο.

γ. «Ο καθένας, απλά και καθημερινά μιλώντας, μπορεί να προσδιορίσει, εντελώς αβασάνιστα και αυθόρμητα, το όμορφο και το άσχημο σε αντικείμενα, πρόσωπα, ανθρώπινα σώματα, έργα τέχνης κι ακόμα σε ζώα, λουλούδια, φυτά, τοπία κ.λπ.»

«Ας θεωρηθεί ότι το περιβάλλον των αισθητών πραγμάτων είναι εκείνο που προσδιορίζει και μορφοποιεί τις αισθητικές αντιλήψεις, την κρίση και τις προτιμήσεις των ανθρώπων.»

δ. Με τις αλλαγές στο ρηματικό πρόσωπο (α' → γ') το συνολικό ύφος του κειμένου είναι τυπικό, επίσημο, σοβαρό και αντικειμενικό.

B4.

α. «ισορροπίας χρωμάτων και μορφών»

«οι καινούριοι όμως δρόμοι διανοίγονται»

«η ασυμμετρία σε κοιτάζει στα μάτια»

«Το έργο χαστουκίζει το βλέμμα μας»

«προκαλεί τις κυρίαρχες αντιλήψεις μας»

«το πανάρχαιο ερώτημα θα ξανάρχεται πάντα»

β. Ο συγγραφέας επέλεξε να χρησιμοποιήσει τη συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας για να προσφέρει αισθητική απόλαυση στον αναγνώστη, να προκαλέσει συναισθηματική φόρτιση και να κάνει το κείμενο πιο προσίτο, οικείο και ενδιαφέρον. Το ύφος του καθίσταται άμεσο, γλαφυρό, οικείο, συγκινησιακό.

γ. ισορροπίας χρωμάτων και μορφών → ισορροπη κατανομή χρωμάτων και σχημάτων

οι καινούριοι όμως δρόμοι διανοίγονται → ωστόσο, ανοίγουν νέες προσεγγίσεις/ωστόσο, δημιουργούνται νέες δυνατότητες

η ασυμμετρία σε κοιτάζει στα μάτια → η ασυμμετρία αναγκάζει τον θεατή να την παρατηρήσει

Το έργο χαστουκίζει το βλέμμα μας → Όταν βλέπουμε το έργο, αιφνιδιαζόμαστε, συνταρασσόμαστε.

προκαλεί τις κυρίαρχες αντιλήψεις μας → αμφισβητούνται οι κυρίαρχες αντιλήψεις μας (όσον αφορά την αισθητική).

το πανάρχαιο ερώτημα θα ξανάρχεται πάντα → αυτό το αρχαίο ερώτημα θα τίθεται ξανά και ξανά μέσα στους αιώνες.

Γ1.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αξιότιμη κ. Υπουργέ,

Με **σεβασμό** και αίσθημα ευθύνης, απευθύνομαι σε εσάς, ως εκπρόσωπος της **μαθητιώσας** νεολαίας, μέσα από τον **θεσμό** της Βουλής των Εφήβων, για να εκφράσω την ανησυχία μου σχετικά με την περιορισμένη **παρουσία** της τέχνης στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Η τέχνη, ως μέσο **έκφρασης**, δημιουργικότητας και **κριτικής** σκέψης, αποτελεί **αναπόσπαστο** κομμάτι της ανθρώπινης ανάπτυξης και της **πολιτιστικής** μας κληρονομιάς. Ωστόσο, παρατηρείται ότι οι ώρες διδασκαλίας και οι πόροι που **διατίθενται** για τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες στα σχολεία μας είναι περιορισμένοι. Γι' αυτό αποστέλλουμε αυτή την επιστολή κάνοντας **έκκληση** στο αξίωμά σας και **προσδοκώντας** ότι θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες, ώστε η τέχνη να βρει τον χώρο που της αξίζει στην εκπαίδευση.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κλείνοντας αυτή την επιστολή, πιστεύουμε **ακράδαντα** ότι η **ενίσχυση** της τέχνης στην εκπαίδευση δεν είναι **πολυτέλεια**, αλλά ανάγκη για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη των μαθητών μας. Ελπίζουμε ότι με την **υποστήριξή** σας, θα μπορέσουμε να **διασφαλίσουμε** ότι η τέχνη θα έχει τη θέση που της αξίζει στα σχολεία μας, συμβάλλοντας έτσι στη **διαμόρφωση** μιας κοινωνίας με κριτική σκέψη, δημιουργικότητα και πολιτιστική

συνείδηση αλλά και νέων που θα μπορούν να εκφράζονται, να δημιουργούν και να **αντιλαμβάνονται** την αξία των καλλιτεχνικών **επιτευγμάτων**.

Με εκτίμηση,
Ο πρόεδρος της Βουλής των Εφήβων
[υπογραφή]

Γ2. α.

1. Ανάπτυξη δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης

Η τέχνη ενισχύει τη δυνατότητα των νέων να σκέφτονται δημιουργικά και κριτικά. Συμβάλλει στην ανάπτυξη της ικανότητας πολύπλευρης θέασης και ερμηνείας των γεγονότων. Ενθαρρύνει την κριτική σκέψη μέσω της ενασχόλησης με διάφορες μορφές της.

2. Συναισθηματική έκφραση και αυτογνωσία

Η τέχνη επιτρέπει στους νέους να εκφράζουν τα συναισθήματά τους με δημιουργικό τρόπο. Μέσω της δημιουργίας, εκφράζουν τις εσωτερικές τους σκέψεις και συναισθήματα. Διευκολύνει την κατανόηση των συναισθημάτων τους και την ανάπτυξη της αυτογνωσίας.

3. Προώθηση πολιτιστικής συνείδησης και ταυτότητας

Η τέχνη συνδέει τους νέους με την πολιτιστική τους κληρονομιά και την ταυτότητά τους. Ενισχύει την εκτίμηση για την πολιτιστική κληρονομιά μέσω της συμμετοχής σε πολιτιστικά δρώμενα. Διευρύνει την κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών μέσω της μελέτης και της συμμετοχής σε πολιτιστικές δραστηριότητες.

4. Ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων και συνεργασίας

Η τέχνη προάγει τη συνεργασία μέσω της συμμετοχής σε ομαδικές δραστηριότητες, όπως μουσικά σύνολα και θεατρικές ομάδες. Δημιουργεί ευκαιρίες για κοινωνική αλληλεπίδραση μέσω κοινών καλλιτεχνικών έργων. Ενισχύει την ικανότητα επικοινωνίας μέσω της έκφρασης και της παρουσίασης καλλιτεχνικών έργων.

Γ2. β.

Ενδεικτικά :

Γιάννης Τσαρούχης (1910-1989)

«Η τέχνη είναι η μόνη αλήθεια που έχουμε.»

Δημήτρης Μυταράς (1934-2017)

«Η τέχνη είναι η ανάγκη του ανθρώπου να εκφραστεί και να επικοινωνήσει με τον κόσμο.»

Ανδρέας Εμπειρικός (1901-1975)

«Η τέχνη είναι το παράθυρο της ψυχής.»

Γ3.

1 - ζ 2 - δ 3 - α 4 - στ 5 - γ 6 - ε 7 - β 8 - η.

Δ1. α.

1. Λάθος → Η ποιήτρια δεν παρουσιάζει την τέχνη ως κάτι απομακρυσμένο ή αφηρημένο, αλλά ως αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής («Τέχνη είναι η ζωή σου»).
2. Σωστό → Η ποιήτρια τονίζει ότι η τέχνη πρέπει να πηγάζει από την ειλικρίνεια, τη λιτότητα και τη βιωματική εμπειρία («Ακούμπα τα πόδια σου γυμνά σε φτωχικά σανίδια»).
3. Σωστό → Το β' ρηματικό πρόσωπο και η προστακτική δίνουν έναν παραινετικό τόνο, καλώντας τον αναγνώστη να ζήσει συνειδητά και δημιουργικά.

4. Λάθος → Η τέχνη εδώ δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο αυτογνωσίας και πνευματικής ανάτασης, ένας τρόπος να κατανοηθεί και να εξυψωθεί η ζωή.

5. Σωστό → Η επανάληψη της φράσης «Τέχνη είναι η ζωή σου» λειτουργεί ως ιδεολογικός πυρήνας του ποιήματος, εκφράζοντας την ενότητα ζωής και τέχνης και την αξία της αυθεντικής ύπαρξης.

Δ1. Β.

1 - β, 2 - α, 3 - α

Δ2. α.

Ο τίτλος «Τέχνη είναι η ζωή σου» λειτουργεί ως κεντρικός νοηματικός άξονας και επαναλαμβάνεται μέσα στο ποίημα, προβάλλοντας την ιδέα ότι η τέχνη δεν είναι προνόμιο μόνο των καλλιτεχνών, αλλά τρόπος ύπαρξης, πνοή ζωής και δημιουργίας για τον κάθε άνθρωπο.

Δ2. β.

1ος κειμενικός δείκτης: **Β' ενικό ρηματικό πρόσωπο** («Άνοιξε χαραματιές», «μην αφήνεις τους παλμούς σου», «Ακούμπα τα πόδια σου», «δώσε στον κόσμο»).

Λειτουργία: Η ποιήτρια απευθύνεται άμεσα και προσωπικά στον αναγνώστη, προτρέποντάς τον να δράσει και να ζήσει με αυθεντικότητα. Έτσι, δημιουργείται οικειότητα και διαλογικός τόνος, ενισχύοντας το προτρεπτικό και παραινετικό ύφος του ποιήματος.

2ος κειμενικός δείκτης: Η χρήση της **προστακτικής έγκλισης** («κάψε», «σκάψε», «δώσε», «μάθε»)

Λειτουργία: Η προστακτική έγκλιση αξιοποιείται για παρακίνηση του δέκτη. Εκφράζει το πάθος της ποιήτριας να εμπνεύσει ενεργητικότητα, αυτογνωσία και πίστη στην αξία της ζωής και της τέχνης. Δίνει στο ποίημα προτρεπτικό τόνο.

Δ2. γ.

1. **Μεταφορά:** «Άνοιξε χαραματιές να μπουν οι ομορφιές της κτίσης»

Ερμηνευτική προέκταση: Η φράση «άνοιξε χαραματιές» μεταφορικά δηλώνει το άνοιγμα της ψυχής και του νου του ανθρώπου προς το φως, την ομορφιά και τη δημιουργία. Η ποιήτρια προτρέπει τον άνθρωπο να δεχτεί τη ζωή ως πηγή τέχνης, να επιτρέψει στην ευαισθησία και την έμπνευση να φωτίσουν την ύπαρξή του.

ή

«να συναντούν την ίδια τη ζωή και να την αγκαλιάζουν»

Ερμηνευτική προέκταση: Εκφράζει την ιδέα ότι η τέχνη δεν πρέπει να είναι αποκομμένη από την πραγματικότητα, αλλά να συνδέεται ουσιαστικά με αυτήν. Η ποιήτρια προτρέπει τον άνθρωπο να προσεγγίζει τη ζωή με ευαισθησία, αποδοχή και αγάπη, όπως ακριβώς αγκαλιάζει κανείς κάτι πολύτιμο. Η τέχνη, επομένως, γίνεται μέσο κατανόησης, συμφιλίωσης και βαθύτερης επικοινωνίας με την ανθρώπινη ύπαρξη και τη ζωή.

ή

«μην αφήνεις τους παλμούς σου να χτυπούν με της ντροπής της ρήσεις»

Ερμηνευτική προέκταση: Οι «παλμοί» συμβολίζουν τα συναισθήματα και τη ζωτική ενέργεια του ανθρώπου, ενώ οι «ρήσεις της ντροπής» εκφράζουν τις κοινωνικές προκαταλήψεις, τους φόβους και τις ενοχές που περιορίζουν την έκφραση. Η ποιήτρια προτρέπει να μη ζούμε υποταγμένοι σε αυτά, αλλά να αφήνουμε την καρδιά και τη δημιουργικότητά μας να εκδηλώνονται χωρίς ντροπή, με ειλικρίνεια και αυτοπεποίθηση, γιατί μόνο έτσι η ζωή γίνεται αληθινή τέχνη.

ή

«Μες τον δικό σου πηγαϊμό τα βάθρα της ζωής να μην επιθυμήσεις»

Ερμηνευτική προέκταση: Προτρέπει τον αναγνώστη να μην ζηλεύει ή επιδιώκει τα επιτεύγματα, τα αγαθά ή τις αξίες των άλλων, αλλά να αφοσιωθεί στο δικό του μοναδικό δρόμο και στη δική του πορεία ζωής («πηγαϊμός»).

2. Παρομοίωση: «Δώσε στον κόσμο σαν πνοή της τέχνης την αλήθεια»

Ερμηνευτική προέκταση: Η ποιήτρια παρομοιάζει την αλήθεια της τέχνης με «πνοή», δηλαδή με ζωογόνο δύναμη που μπορεί να ανανεώσει και να εμπνεύσει τον κόσμο. Η παρομοίωση αυτή αποδίδει την ιδέα ότι η τέχνη δεν είναι απλώς διακόσμηση ή πολυτέλεια, αλλά ουσία ζωής, ικανή να εμψυχήσει στους ανθρώπους αξίες, συναισθήματα και πνευματική ανάταση.

3. Επανάληψη: «Τέχνη είναι η ζωή σου» (επανάληψη στον τίτλο και στην αρχή του ποιήματος)

Ερμηνευτική προέκταση: Η επανάληψη υπογραμμίζει το κεντρικό μήνυμα του ποιήματος, ότι η ζωή καθαυτή αποτελεί έργο τέχνης. Εντείνει τον διδακτικό και παραινετικό χαρακτήρα του λόγου, προσδίδοντας έμφαση στην ιδέα της δημιουργικής βίωσης της ύπαρξης.

4. Αντίθεση: «κι ας φέγγει κι ας λυπά/κι αν χάρες συναντά ή με τις πίκριες σμίγει»

Ερμηνευτική προέκταση: Η αντίθεση ανάμεσα στη χαρά και τη λύπη εκφράζει τη δυαδικότητα της ζωής. Μέσα από αυτήν, η ποιήτρια προβάλλει την αποδοχή κάθε εμπειρίας, θετικής ή αρνητικής, ως στοιχείου που δίνει βάθος και αλήθεια στην ανθρώπινη ύπαρξη και επομένως στην τέχνη. Η ζωή, με όλες τις αντιθέσεις της, είναι το πραγματικό έργο και το περιεχόμενο της τέχνης.

Δ3.

Για εμένα η τέχνη είναι ένας τρόπος να εκφράζω τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις ανησυχίες μου. Είναι ένα παράθυρο ελευθερίας και δημιουργίας που με βοηθά να γνωρίζω καλύτερα τον εαυτό μου και τους άλλους. Μέσα από την τέχνη βρίσκω έμπνευση και με βοηθά να ψυχαγωγούμαι και να ξεφεύγω από την πίεση και το άγχος της καθημερινότητας.

Ε1.

1. υποβληθείσες 2. συμμετέχοντες 3. πληγείσων 4. εξεχόντων 5. δοθεισών 6. τιμώμενο 7. λήξαν 8. εξέχον 9. επικρατουσών 10. διευθύνουσα.

ΣΤ.

γ. αντιστέκεται